

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

"וידבר אלקים אל משה" (ו, ב)

דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה (רש"י).

הגה"צ רבי יואל אשכנזי זצ"ל אב"ד דק"ק זלאטשוב, כיהן ברבנות בצעירותו, כששמו עדיין לא הלך לפניו בעיירה קטנה ולא נודעת, משם היה נודע מדי פעם בפעם אל רבו הק' הרבי ר' מאיר'ל מפרמישלאן ז"ע.

בראשית כהונתו שם, לא מצא שוחט הקהילה חן בעיניו, ורצה להעבירו ממשרתו, הלה, שגם כן היה נמנה על חסידי פרמישלאן, נשא רגליו ונסע אל הרבי ר' מאיר'ל, והתאונן לפני רבו שהאב"ד דקהלתו רבי יואל לוקח את לחמו ממנו, ואין לו לפרנס את ביתו ולתת לחם לפי הטף.

שלח הרבי שליחות אל האב"ד רבי יואל, שיואיל בטובו לעיין שוב בדינו של השוחט, כדי להחזיקו במשרתו, ולא להרחיקו.

חזקה עליו מצות רבו, ורבי יואל עיין שוב במעשי השוחט, אך לא מצא עליו שום צד זכות בכדי לחזור בו מדינו, ו'אין לו לדיין אלא מה שענינו ראות' (סנהדרין ו:). גמר את דינו, והעביר את השוחט משחיטתו, למרות פקודת רבו הק',

אולם מני אז היה ירא לנסוע לפרמישלאן, פן ירבה הרבי בהקפדתו עליו.

לימים התדפקו על דלתי ביתו שני סוחרים נכבדים, שבאו מעיר רחוקה, להתדיין לפניו בדין תורה, לתמיהתו כי רבה מה ראו על ככה לנסוע ולבוא דווקא אליו, ולא בחרו בדיינים ורבנים גדולים ומפורסמים ממנו ענהו הסוחרים, שחסידי פרמישלאן המה, ורבים הק' ציווה עליהם לבוא להתדיין לפני ר' יואל אשכנזי.

כיון שכן, שמע טענותיהם וגמר דינם לשביעות רצונם. אחר הדברים האלה, בראותו כי עדיין חנו נטוי לפני רבו הק', החליט שוב לנסוע לפרמישלאן, ובעמדו לפני רבו, העז ושאל את הרבי למה בחר דווקא בו, לדון את דינם של שני הסוחרים.

פתח הרבי ר' מאיר'ל את פיו ואמר: מצינו ברש"י פר' וארא על הפסוק, "וידבר אלקים אל משה דבר אתו משפט", על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, וכך הם פירוש הדברים, הקב"ה א"ל למשה, מעתה שאמרת למה הרעותה, בדין ובמשפט ראוי להיות מנהיג ודבר (מלשון 'דבר עמים תחתינו (תהלים מז, ה) וברש"י שם מנחם חברו לשון הנהגה) לבני ישראל, כי הראית את תקיפותך בהנהגתם עד שיכולת לדבר

קשות ולהטיח דברים כלפי מעלה, כביכול מרוב דאגתך על צאן מרעייתך, וזהו 'דיבר אתו משפט' במשפט תהיה מנהיג על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה.

גם אני, סיים הרבי את דבריו בראותי את תקיפותך בדיני שמים, שהעברת את השוחט ממשרתו למרות פקודת רבך, הרי בזה הראית שראוי אתה לאותה איצטלא, וראוי להיות מורה הוראה בישראל. (פנים מאירות, פרמישלאן)

"וגאלתי אתכם בזרוע נטויה" (ו, ו)

בתוככי הגלות והחורבן מצוי שורש הגאולה. למה הדבר דומה, לתהליך בנייתו של בית שהוא שונה לחלוטין מתהליך הריסתו.

כאשר בונים בית, קודמת לכך עבודת תכנון גדולה, מודדים את המגרש, משרטטים תוכניות ומשקיעים זמן רב בפעולות שונות, עוד לפני שניגשים לעצם הבניה.

לעומת זאת כאשר עומדים להרוס בית אין צורך בתכניות, אין צורך בשרטוטים ואין צורך בעבודות הכנה, ניגשים להריסה עם כלים מתאימים ומתחילים בפועל בהריסה ללא כל מדידות.

במגילת איכה (ב, ח) כתוב: "חשב ה' להשחית חומת בת ציון, נטה קו" להשחתת ירושלים ובית המקדש קדמה מחשבה והיה תכנון מראש, הקב"ה נטה קו, מדד בצורה מדוייקת כיצד להרוס את הבית. הדבר מורה לנו שלא היה זה מעשה הריסה גרידא, אלא ההריסה עצמה היא שלד בבנין העתידי של בית המקדש שיבנה לעתיד לבוא.

וכך אנו מתפללים בתשעה באב "כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה" באותה אש ששרפה את בית המקדש טמון הגרעין של אש הגאולה, האש של בית המקדש שירד באש מן השמים בזמן הגאולה השלימה.

(עלון מסילת יושר)

"לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (ו, ו)

אמרו במדרש בשעה שאמר משה לישראל, הקב"ה גואל אתכם, אמרו לו, היכן הוא, אמר להם "קול דודי הנה זה בא" מהו "מדלג

אמונה ובטחון

בשם הרה"ק רבי מענדל'ע מרימנוב זי"ע אומרים, אדם שלא יודע מאיפה יש לו פרנסה, זה מאמונה ובטחון, ומה שרק יעשה הוא בעצם יודע שמצד עצמו לא עשה ולא כלום, אלא הכל מלמעלה, אבל האדם שחושב שיש לו פרנסה, וגם למחר פרנסתו מובטחת, באמת שאינני יודע מאיפה יש לו פרנסה.

אם "אתם הדבקים בה' אלוהיכם" אז "חיים כולכם היום".
ומאן דיהיב חיי יהיב מזוני" (מלבי"ם על שמות טז, ז)

(שיחות קודש - ספינקא)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים 'זכבד ב"ר צבי'
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

לנסוע לחתונה לעיירה של הכלה, החליט החבר להישאר בעירו ולהמשיך בעסקיו, ושלה תחתיו את נאמן ביתו.

נפגע היתום עד עמקי נשמתו "מדוע לא תסע עמנו", שאל. ענה החבר "תנוח דעתך, אני שולח עמך את נאמן ביתי, והוא ידאג לכך שלא יחסר לכם מאומה, ידו כיד, ופיו כפי", אך היתום לא נרגע "הן לחתונת בניך נסעת בעצמך, ואיה ההבטחה שהבטחת לאבי, שתנהג עמי כאחד מבניך", ענה החבר "עליך להבין, עסקים חשובים לי, וקשה עלי לעזובם, עם בני שלי חייב אני לנסוע בעצמי, אבל אתה, הרי אינך אלא חשוב כבני, הריני שולח עמך את נאמן ביתי, החשוב כמותי".

כך ענה הקב"ה למושה רבינו ולעם ישראל אילו זכאים הייתם להיגאל מפאת מעשיכם ומעלתכם הייתי בא בעצמי לגאלכם, אבל הואיל וחייב אני לדלג על מעשיכם ולגאול אתכם בזכות האבות, להחשיבכם כאילו אני גואל את אבותיכם די לכם אם אשלח את נציגי, אשר הוא גואל בשמי.

כך קשורים שני חלקי הפסוק ומדרשיהם בקשר אמיץ.

על ההרים", אמר הקב"ה אם באתי להביט במעשיכם אין אתם נגאלין, אלא מדלג אני על ההרים (ההורים) אלו האבות, ובזכותם אני גואל אתכם.

שואל המגיד מדובנא זצ"ל: אם מישהו בא לביתו של אדם לעקל חפצים בעבור חוב שהוא חייב לפלוני, יכול הלה לשאול "היכן הוא", היכן בעל חובי, אולי אוכל לשכנעו שינחני וימחל לי, אבל כשבא שליח לתת מתנה בשם מישהו, מדוע שישאל "היכן הוא", הרי יכול לתת את המתנה גם לשליח?

משה רבינו בא לגאול את העם בשם הקב"ה, ושאלתם של ישראל הייתה של משה רבינו בעצמו, כמאמר המדרש על הפסוק "מי אנכי כי אלך אל פרעה" אמר משה לפני הקב"ה, ריבוננו של עולם, הבטחת ליעקב ואמרת "אנכי אעלך גם עלה" ועתה אתה משלח אותי?

ובאמת, מה ענה לו הקב"ה, אלא הרי ידוע ההבדל בין נבואת משה רבינו ע"ה לנבואת שאר הנביאים שאצל משה רבינו שכינה הייתה מדברת מתוך גרונו.

נבואת כל הנביאים דומה לאדם שנתן לחבירו סכום כסף למסרו

לבנו, שם השליח את הכסף בכיסו, השתמש בו לצרכיו ונתן לבן סכום מקביל אבל במטבעות אחרות, אבל נבואת משה רבינו דומה לשליח, שלא השתמש כלל באותן מטבעות, ומסרן כמות שהן, צרורות וחתומות. כך היה משה רבינו, עבד ה', כצינור להעברת דבר ה'. נמצא, שהגאולה על ידי משה רבינו היא גאולה על ידי הקב"ה בעצמו, כביכול.

זהו שאמרו כאן במדרש, כשאמר להם משה לישראל,

הקב"ה גואל אתכם, אמרו לו היכן הוא, כלומר, הרי הבטיח ליעקב אבינו שיגאלנו בעצמו.

אמר להם קול דודי הנה זה בא, כלומר, הסכיתו לקול נבואתי, כי שכינה מדברת מתוך גרוני, והרי זה כאילו הקב"ה גואלכם. ובכל זאת, אין זה אלא "כאילו". מדוע באמת לא גאלם הקב"ה בעצמו ממש?

הדבר יובן במשל מעשה באדם שחלה, ונטה למוות, בא אוהבו לבקרו, ומצאו מצר ודואג על בנו הקטן העומד להמיתם, מה יהא עליו, מי יחנכו, מי יפרנסו, מי ישיג עליו בעולם האכזר והמנוכר, מי ידאג לו? אמר החבר "הסר דאגה מלבך אני אקח את בנך אלי ואדאג לכל מחסורו, בביתי יגדל, כבני יחשב, אני אשיג על חינוכו ואגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים".

התרגש החולה, בירך את חברו בחום, ונשמתו עלתה למרום כשחיוך על שפתיו.

החבר קיים את הבטחתו, נטל אליו את היתום וגדלו כבנו, הלבישו והנעילו, האכילו והשקו, כל מחסורו עליו.

בהגיעו לפרקו, דאג לו לשידוך עם משפחה מיוחסת מעיר רחוקה, והתחייב במוהר ובמתן, כאילו היה זה בנו, אולם כשעמדו

"והוצאתי אתכם

מתחת סבלות מצרים"

(ו, א)

ראה לפרש דנודע המעשה שפעם אחת בכה מאוד הגה"ק מאפסא בעל אוהב ישראל זי"ע, ושאלו הגה"ק ר' זושא זי"ע מה זאת הבכייה, ואמר ליה שרואה הצרות רחמנא ליצלן, אשר יסבלו בני ישראל לפני ביאת המשיח.

אמר ליה הלא איתא בזוהר הק'

(ח"ב קעב): עד שיוכלו לסבול ולא יותר על זה.

התחיל הרה"ק מאפסא לבכות עוד יותר, ואמר אוי, וכי לא ידעת, כמה יכולים בני ישראל לסבול, רחמנא ליצלן.

זהו שאמר 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים', היינו, שיגאלם ויוציאם ממצרים, אפילו כשעדיין יכולין לסבול הצרות, ולא ימתין עד שלא יוכלו לסבול מגודל הצרות, משום שגם צרות כאלו שעדיין יכולין לסבול, הם גם כן צרות גדולים ונוראים מאד והבן. (בנין חיים)

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (ו, א)

הצעד הראשון לקראת הגאולה היה זה, שהגלות נמאסה בעיני בני ישראל ולא היו יכולים עוד לסבול את המצרים. כי כל זמן שאפשר עוד לסבול את הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא.

זהו שאמר הכתוב: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" אוציא אתכם מתוך הסבלנות שיש בכם כלפי המצרים ואמאס בעיניכם את הגלות עד כי לא תוכלו לשאתה עוד.

(חדושי הרי"ם)

"יגיע כפין כי תאכל אשרין וטוב לך"

היגיעה צריכה להיות עם הידיים בלבד. 'יגיע כפיים', אבל הראש צריך להיות במקום אחר לגמרי. אחד שאל את הרה"ק מקוברין זי"ע האם לבנות בית, וענה לו אם תבנה אותו על הקרקע, אתה יכול, אשרין וטוב לך ושתהיה לך הצלחה, אבל אם תבנה אותו על הראש שלך... "מרבה נכסים מרבה דאגה".

(שיחות קודש - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

"יודעתם כי אני ה'" (ו, ז)

כששב הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א לביתו, מנסיעתו הראשונה אל רבו הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, שאל אותו חמיו: מה למדת בבית רבי שמעלקא? למדתי - השיב רבי לוי יצחק - שיש בורא לעולם! ומה רבותא יש בכך? תמה חמיו, ובתוך כך קרא למשרתת בביתו ושאל אותה: האם את יודעת שיש בורא לעולם? ודאי! השיבה המשרתת. השיב רבי לוי יצחק: ההבדל הוא שהיא אומרת שיש בורא עולם, ואילו אני יודע שיש בורא לעולם.

הרה"צ ר' אשר פריינד שאל פעם אדם שהיה אצלו, מה אתה רואה על הקיר? ענה לו האיש על הקיר אני רואה שעון. ענה לו ר' אשר אני רואה על הקיר את ריבונו של עולם.

"ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה" (ו, ט)

בספר "טללי אורות" מובא, שפרעה ראה בקסמיו כי משבט לוי יקום מושיען של ישראל, ולכן כלכל את מעשיו על פי הדרך של "הבה נתחכמה לו", סבר פרעה כי מי שאינו בצרה אינו יכול להושיע, ורק למי שסבל ונשא בעול השעבוד יהיה הדחף הנפשי לגאול ולהגאל, לכן פטר את שבט לוי משעבוד, כי סבר שעל ידי כך ימנע את צמיחת מושיען של ישראל משבט לוי. זו הייתה גם טענת ישראל "ולא

שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה", בשעה שישאל שקועים עד למעלה מצווארם בעול הגלות והשעבוד, היה שבט לוי חפשי מכל, ואם כן, כיצד יתכן שהוא יתנשא ודווקא בו יבחר מושיען, וזהו שאמר משה לפני ה' "הן בני ישראל לא שמעו אלי". (תפארת יהונתן)

ונראה להוסיף, כי אמנם זכה משה רבינו להיות גואלן ומושיען של ישראל, דווקא מפני שנשא בעול עמהם, ואף שהמצרים לא הטילו עליו על שעבוד, אף על פי כן נשא מעצמו את עולן של בני ישראל, כמובא במדרש (שמו"ר א, כז) 'וירא בסבלותם' שהיה רואה בסבלותם ובוכה ואומר חבל לי עליכם מי יתן מותי עליכם, שאין לך מלאכה קשה ממלאכת הטיט והיה נותן כתפיו ומסייע לכל אחד ואחד". (תורה אור)

הסבר נוסף לשאלה מדוע פטרו מצרים את שבט לוי מעל השעבוד, טמון בעצם השאלה מה הייתה ההתחכמות זו של פרעה, כך דרשו חז"ל כנס פרעה את כל היהודים ובקש מהם לעבוד עמו יום אחד, ואף הוא עצמו עבד עמו, מיד נחלצו כולם לעבודה ולא השתחררו ממנה עוד, רק שבט אחד לא נלכד במלכות, שבט לוי לא מיהר להתנדב, בני חורין אנו, ועסקנו בתורה, אמרו. לא מהרו להתנדב, לא עבדו אותו יום בפרך, וממילא לא חלה עליהם גזירת העבדות.

משל למה הדבר דומה, לאותו שועל פיקח, במשלו של רבינו ברכיה ברבי נטרונאי הנקדן זצ"ל. וזה דבר המשל, פעם ישב הארי וחשב, הן אני מלך החיות מדוע כל נתיני מתפרנסים בשלוה, ואילו אני מתאמץ כל כך להשיג את מזוני? הנה, הפרה תולשת את העשב מתחת לרגליה, העזים מכרסמות את עלי השיחים, ואילו עלי לרוץ אחר מזונותי, לרדוף ולשאוג ולכלות כוחי ביגיעה אחר טרפי, היכן הצדק והיושר, וכי מי בכל נתיני אשר יחמול עלי, ויאות להקריב עצמו מרצונו למען מלכו, כך שקע בהרהורים נוגים על מסירותם של נתיניו, והחליט לעשות מעשה. יקוט תחבולות ערמה ויביא את טרפו למאורתו. מה עשה? התחזה כחולה אנוש, הסתגר במאורתו ושלח אל כל בעלי החיים לאמור, "המלך חלה את חוליו האחרון, הזדרזו ובואו לקיים מצות ביקור חולים ולחלוק כבוד למלכות". עוד הוציא קול לאמור: "הארי אגר רכוש רב בימי חייו, אוצרות גדולים וסגולות מלכים. עתה, בעמדו למות, רצונו לחלק את רכושו בחייו, והוא עומד להעניק מתנות יקרות ערך למבקריו".

שמעו החיות ונהרו ובאו עדרים עדרים, לפתע נשמע מתוך המאורה קול נכאים, קול המלך החולה ונוטה למות: "המאורה חשוכה ודל בה האוויר, אל יכנסו המבקרים שניים שניים, לבל יזיק לי המחנק, ואל יכנסו בזה אחר זה, לבל אתייגע בביקורם, בכל שעה, יכנס אחד בלבד".

נכנס הראשון ביראת כבוד. כשהסתגלו עיניו לאפלולית, ראה את המלך שוכב על צדו, אין אונים. פער פיו ופתח

בשיחת נימוסים: "אדוני המלך, שמעתי שחלית ומיהרתי לראות מה שלומך". התגבר הארי וגער בו לאמור: "מה לך ולשלומי, כמה פעמים המרית את פי ומאנת לשמוע לקולי, עתה לא באת אלא לשמוח לאידי ולעלוז לרעתי. חי נפשי כי בן מות אתה". הוא הקטגור והוא הדיין, הוא המוציא לפועל והתליין. הסתער עליו, שסעו וגרס בתיאבון את עצמותיו.

כעבור שעה, נכנס השני, השתחוה ואמר "אדוני המלך, משמועת חלייך חליתי אני". חנפן אתה, קרא הארי, "ולא לפני חנף יבוא!" קם עליו וטרפו.

כך חי הארי בטוב ובנעימים, בכל שעה הופיע טרפו והגיח אל פיו, וכך עברו יום ויומיים, שבוע ושבועיים, עד שעברו כל החיות בסך ונפלו בפח.

כיון שבא האחרון ונטרף אף הוא, פסקו המבקרים. חכה שעה, המתין שעתיים והחל לרעוב. נזכר בערגה בימים הטובים שראה, העלה בזיכרונו את כל החיות והבחין, שאחת מהן חסרה. השועל לא בא. דווקא הוא, ששימש יועץ למלך, ששרתו בכפיפות קומה, דווקא הוא לא בא לבקרו בחוליו, בקול עורג ומתגעגע קרא הארי ממאורתו: "היכן אתה, השועל, היכן אתה, בני? על מה ולמה אחרו פעמיך, הבגדת במלךך ואדונך, מדוע לא באת לבקרו בחוליו, מדוע אינך מתייצב לקבל את תודתו ואת מתנתו?"

"דובר שקרים לא יכון לנגד עיני"

(תהילים קז, א)

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ אמר: האמת יש בה בסיס איתן לעמוד בכוחות עצמה, אבל השקר, בשביל שיוכל להחזיק מעמד ולא תקרוס - על האדם לשקר עוד מאה שקרים על הדרך...

(נקודות של אור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

חוץ מעון לשון הרע שאין לו תקנה, הסיבה לכך היא, כי בכל דבר מציינו מדה כנגד מדה, אבל כשאדם נכשל בדיבור בפיו, אז כח המקטרג יותר גדול, וכשם שהמדבר בפיו לא נשתתק, כך גם המקטרג לא שותק, ולכך במעשה הנחש שנכשלו ישראל בעוון לשון הרע, אף שמשה רע"ה התפלל לא נענתה תפילתו משום כח המקטרג, ולכן נתן לו הקב"ה עצה אחרת.
(חפץ חיים)

"כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ" (ט, יד)

פירש רש"י מכאן למדנו שמכת בכורות שקולה כנגד כולן. מקשים העולם הרי כאן מדובר במכת ברד, ומכת בכורות מאן דכר שמייה, מי הזכיר אותה בכלל? ויש לתרץ שרש"י בפרשת שמות על הפסוק 'אם מאן אתה לשלח את עמי הנה אנכי הורג את בנך בכורך' פירש שאמנם מכת בכורות באה באחרונה אבל בה הפחידים תחלה, כי היא קשה מכולם.

א"כ גם אצלנו מוכח שמכת בכורות היא הקשה מכולם ביחד, שהרי לגבי הברד כתיב 'את כל מגפותי ללמד שהיא קשה מכולן, ואם כן קשה, שהיה לו להפחידם במכת ברד מתחילה, שהרי היא שקולה ככולם, אלא על כרחך צריכין לומר שמכת בכורות הייתה קשה מכולן אף כנגד מכת ברד ולכן התחיל במכת בכורות

**לרפואת האשה החשובה
מדת צפורה פייגא בת יהודית שתחי'
בתוך שאר חולי ישראל**

תחלה ולא במכת ברד.

לפי זה יובנו דברי רש"י ז"ל כאן: לרש"י היה קשה אם מכת ברד היא הקשה מכולם והיא כנגד 'כל מגפותי', מדוע לא פתח בה, במכת ברד בתחלה, לכך מתרץ רש"י שמכאן למדין שמכת בכורות הייתה שקולה כנגד כולם, וגם כנגד מכת ברד, לכך פתח להתרות תחלה במכת בכורות.

**"כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'..."
(ט, כט)**

אבל בתוך העיר לא התפלל לפי שהייתה מלאה גילולים (רש"י). מדוע דווקא במכת ברד הקפיד משה לצאת חוץ לעיר ולהתפלל, ובכל שאר המכות לא הקפיד שתהיה תפילתו מחוץ לעיר? ויש לומר דהנה ידוע שהצאן היו העבודה הזרה של מצרים. והנה כאן במכת ברד כתוב: "הירא את דבר ה' הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים", נמצא שהיו צאן ובקר בתוך העיר, דהיינו עבודה זרה של מצרים, לכן התפלל עתה חוצה לעיר, אבל בכל שאר המכות היו כל הצאן מחוץ לעיר, לפיכך היה יכול להתפלל בתוך העיר. (הרבי ר' העשיל)

א טו טבת

שמע השועל, ולא מש ממוקומו. ענה אף הוא בקול רם "יסלח לי מלכי וריבוני אך רק את הנכנסים למאורתך ראו ראיתי, ואת עקבות היוצאים לא מצאתי".
(משלי שועלים)

"וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים" (ו, יב)

אומר רש"י, זה אחד מעשרה ק"ו (קל וחומר) שבתורה. לכאורה, "ואני ערל שפתים" לא שייך לכאן ולכאורה מיותר. אלא ההסבר הוא: שהרי לכאורה יש להקשות על הק"ו שאמר משה "הן בני ישראל לא שמעו אלי": משה אמר לישראל "ונתתי אותה לכם מורשה" ומובא בגמ' (ב"ב ק"ט) שהלשון "מורשה", משמע מורישין ואינם יורשין, והיה להם לישראל צער מזה, לעומת זאת המילה "ירושה", משמע שהוא בעצמו יורש, וא"כ מופרך הק"ו: כי הרי זה שישאל לא שמעו לו, הוא מחמת שאמר להם לשון 'מורשה' והי' להם צער מזה. (ולכן ברור שבנ"י לא שמעו, אבל בהחלט יתכן שפרעה שלא בצער, כן ישמע).

אלא משה הרי היה ערל שפתים, ואותיות בומ"ף הם ממוצא השפתים ולא היה יכול לומר "מורשה" עם האות מ"ם בתחילתה, וע"כ הי' מוכרח לומר - "ירושה" והי' מוכרח לשנות ממה שאמר לו

השי"ת ונתתי אותה לכם מורשה והוא היה אומר: ירושה. בזה מיושב היטב הקל וחומר: הן בני ישראל לא שמעו אלי (כאשר בישרתי להם טובות על הירושה), ואיך ישמעני פרעה? ואם נשאל, הרי פרענו את הק"ו כיון שמשה אמר "מורשה" וממילא היה להם צער, ולכן לא שמעו לו בני"י? על זה אומר משה "ואני ערל שפתים", גם אם הייתי רוצה לומר "מורשה", לא יכולתי לומר, וע"כ אמרתי "ונתתי אותה לכם ירושה", ולכן בהחלט יש כאן קל וחומר ועל זה פירש"י שזה אחד מעשרה ק"ו שבתורה.
(טללי אורות)

"ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר העתירו אל ה' ויסר הצפרדעים" (ח, ד)

קשה, דמצינו במכת צפרדע, איך שביקש משה והתפלל אל ה' להסיר את מכת צפרדע, ומיד ויעש ה' כדבר משה ומתו הצפרדעים, לעומת זאת כשפגעו הנחשים השרפים בבני ישראל במדבר בעוון לשון הרע, לא פעל בזה שהתפלל אל ה' להסיר הפגע, אלא נצטוו לעשות פעולה מיוחדת כמו שכתוב ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף, ושים אותו על נס (במדבר כא, ח)... אלא הביאור הוא שלכל צרה שלא תבוא מועילה תפילה